

دیدگاه مقام معظم رهبری در ارتباط با مسائل حقوق بشری

نویسنده: اکرم فضلی خانی

چکیده

حفظ حقوق بشر و کرامت انسانی از مباحث اساسی و مورد تأمل در هر جامعه‌ای است و دولتمردان کشورهای مختلف هریک به گونه‌ای سعی دارند حتی در ظاهر دم از آن بزنند. مقام معظم رهبری در بیانات مختلف خود و در مراسم گوناگون دیدگاه خود را نسبت به این امر مهم آشکار ساخته و به گوش جهانیان رسانده‌اند. در این تحقیق بیانات و دیدگاه‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره حقوق بشر و برخی از موارد نقض آن توسط بزرگترین مدعی دروغین حقوق بشر یعنی آمریکا به رشته تحریر درآمده است.

کلیدواژه: مقام معظم رهبری، فلسطین، حقوق بشر، حقوق زنان، گفتمان اسلامی، گفتمان غرب

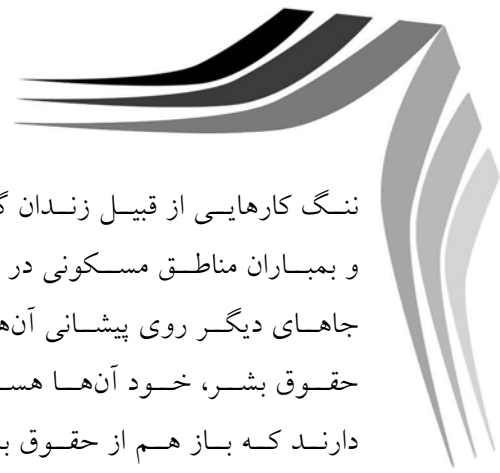
مقدمه

و انسان‌ها بدان دلیل که عظمت و شکوه دارند و در انسان بودن همه با هم مشترکند، شایسته تکریم هستند. آیین رحمت و رأفت اسلام، از زمان تالو خویش، از منظری الهی به بهسازی وضعیت بشر و حفظ حقوق و کرامت و ارزش‌های انسانی نگریسته و توجه ویژه‌ای به این امر مبذول داشته است. اسلام همواره کوشیده تا مکارم اخلاقی را به نهایت کمال برساند. به همین دلیل شواهد بسیار غنی در منابع قرآنی و روایی، این موضوع را تأیید می‌کنند.

در این نوشته سعی بر آن است تا دیدگاه مقام معظم رهبری را درباره حقوق بشر مورد بررسی قرار داده و باتوجه به سخنان ایشان، نظرات وی را درباره مسائل مختلفی که به نوعی با حقوق بشر و نقض آن مرتبط هستند، جویا شد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) معتقدند کشور آمریکا بزرگ‌ترین ناقض حقوق بشر است و نباید ادعای حقوق بشر داشته باشد. در این باره ایشان می‌فرمایند: آمریکایی‌ها حق ندارند نام حقوق بشر را بر زبان جاری کنند. کسانی که لکه

حقوق بشر مفهومی عمیق و ریشه‌دار در تفکر انسانی و دینی است. حقوق بشر حقوقی است که به انسان، به صرف انسان بودنش، بدون توجه به دین، فرهنگ، زبان، نژاد، ملیت، مقام، خویشاوندی، تبار و قومیت و... تعلق می‌گیرد. در واقع تاریخ تمدن بشر نشانگر کوشش پیامبران، فلاسفه و انسان دوستان مشرق و مغرب زمین در اعتلای شأن و کرامت انسان و دفاع از حقوق و آزادی‌های اساسی او می‌باشد. در عصر حاضر نیز مبحث حقوق بشر بر این موضوع مهم ناظر است. این حقوق، از حق زیستن که طبیعی‌ترین حق انسان به شمار می‌رود، شروع می‌شوند و به حقوق معنوی که موجد کمال و اعتلای بشر هستند، مثل آزادی بیان، آزادی قلم و اندیشه ختم می‌گردند. در اعلامیه جهانی حقوق بشر حقوقی مطرح شده که افراد به خاطر انسان بودن از آن منتفع می‌شوند. اساس و پایه آن نیز اصل تساوی است، زیرا تمامی انسان‌ها همانند یکدیگر از مرتبه انسانی برخوردارند. لذا نمی‌توان افراد انسانی را از هیچ‌یک از این حقوق محروم کرد

بهرتر از غرب است. آنگونه که مقام معظم رهبری می‌فرمایند:

گفتمان اسلامی، طرفدار عدالت است، طرفدار آزادی بشر است، طرفدار از بین رفتن زمینه‌های استکبار و استعمار است، طرفدار نابودی نظام سلطه در همه‌ی جهان است؛ یعنی در دنیا دو جناح سلطه‌گر و سلطه‌پذیر وجود نداشته باشد؛ این گفتمان نظام اسلامی است؛ این همان پرچمی است که دست شما است. نقطه‌ی مقابل آن، یک گفتمان ظالمانه، زورگویانه، متکبرانه و خودخواهانه است از سوی قدرت‌های انحصارطلب عالم، قدرت‌های سلطه‌گر عالم که متکی به بنگاه‌های اقتصادی بزرگ جهانند؛ همیشه‌ی دنیا بوده‌اند، امروز هم هستند؛ در گذشته با صراحت و وقاحت آشکار زبانی، حقیقت خودشان را نشان می‌دادند؛ امروز در پوشش‌های گوناگون الفاظ زیبا، مثل حقوق بشر، مثل عدم خشونت و امثال این‌ها، منافقانه و ریاکارانه کار خودشان را پیش می‌برند؛ اما چشمان تیزبین ملت‌ها می‌تواند تشخیص بدهد؛ می‌تواند این دو گفتمان را در مقابل هم ببیند. (۱۳۹۴/۰۲/۳۰) حقوق بشر در سایه‌ی عدل اسلامی و احکام اسلامی تحقق پیدا می‌کند و در دستگاه قضایی، حقوق بشر باید هوشیارانه، نه با معیارها و ضابطه‌های دروغینی که امروز غرب ارائه می‌کند؛ بلکه با معیارهای اسلام، مورد دقت تمام قرار گیرد. ممکن است در گوشه و کنار جامعه‌ی ما، به وسیله‌ی آحاد مردم یا به وسیله‌ی دستگاه‌ها، مواردی که از طرف اسلام حقیقتاً حقوق بشر شناخته شده است، نقض شود. باید دفاع از حقوق بشر، به وسیله‌ی قوه‌ی قضاییه انجام گیرد. اسلام حتی برای مجرمین هم حقوق قائل است. کسی حق ندارد به فردی که بناست اعدام شود، دشنام

ننگ کارهایی از قبیل زندان گوانتانامو و ابوغریب و بمباران مناطق مسکونی در عراق و افغانستان و جاهای دیگر روی پیشانی آنهاست، مظهر نقض حقوق بشر، خود آنها هستند؛ این‌ها وقاحت دارند که باز هم از حقوق بشر حرف می‌زنند. کشورها را متهم می‌کنند به حمایت از تروریسم! تروریست‌ها زیر بال خود آمریکایی‌ها رشد کرده‌اند. طالبان در افغانستان زیر بال خود آمریکایی‌ها به وجود آمدند و رشد کردند. امروز هم منافقین که منفورترین و زشت‌ترین تروریست‌ها هستند، زیر بال آنها هستند.

تروریسم ابزار دست آمریکایی‌هاست؛ آن وقت این و آن را متهم می‌کنند که شما طرفدار تروریسم هستید! تروریسمی که آنها می‌گویند، مرادشان مبارزات مردانه و شجاعانه و فداکارانه فلسطینی‌های فداکار است. آنها توقع دارند که ملت ایران در ظلم آنها نسبت به ملت فلسطین شریک شود! این هم یکی دیگر از توقعات ابلهانه آنهاست. (روزنامه جمهوری اسلامی: ۱۳۸۳/۱۱/۱۱)

با توجه به مقدمه ذکر شده، ابتدا به تفاوت حقوق بشر در گفتمان اسلام و غرب پرداخته و سپس موارد نقض آن در حقوق زنان، حقوق اقلیت‌ها و مسئله فلسطین از دیدگاه مقام معظم رهبری بیان می‌شود.

حقوق بشر در گفتمان اسلام و غرب

در گذشته مدرنیسم از تفکرات معنوی و الهی جدا شده و دانشمندان و متفکران غربی این دو را نقطه مقابل هم می‌دانستند و آنچه را که رنگ و بوی مذهبی داشت، ارتجاعی می‌دانستند. اما امروزه مشخص شده عدالت اجتماعی و حقوق بشر به سبکی که اسلام مطرح می‌کند به مراتب

مسئله فلسطین

طرح مسئله حقوق بشر از جانب غربی‌ها و به خصوص آمریکا وسیله‌ای برای فریب مردم است. آمریکا از این وسیله استفاده می‌کند تا افکار عمومی را در کشورهای مختلف تحت تأثیر قرار داده و رفتارهای ضد حقوق بشری خود را توجیه کند. یکی از موارد آشکار نقض حقوق بشر، حمایت از اسرائیل در مسئله فلسطین است که حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای به کرات در فرصت‌های مختلف به این قضیه پرداخته و آمریکا را عامل اصلی فجایع غیر انسانی در فلسطین می‌داند. ذیل به نمونه‌هایی از این سخنان اشاره می‌شود. آمریکا در همه جنایاتی که امروز در فلسطین اتفاق می‌افتد، شریک جرم است. (خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۸۱/۰۱/۱۶)

بعد از گذشت شصت و پنج سال از اشغال رسمی فلسطین، هنوز ظلم و جور و اجحاف به آن ملت مظلوم به طور روزانه ادامه دارد؛ تخریب خانه‌ها، دستگیر کردن بی‌گناهان، جدا کردن فرزندان از پدران و مادران، انباشتن زندان‌ها از کسانی که بدون گناه در زندانند یا دوران محکومیت زندانی خود را سپری کردند؛ و دردناک این‌که قدرت‌های مسلط غرب هم از آن جنایتکاران با همه‌ی وجود حمایت می‌کنند. این یکی از مصیبت‌های دنیای امروز کنونی است که از یک ظلم آشکار که مرگب است از ده‌ها و بلکه صدها ظلم به طور متراکم، کسانی حمایت می‌کنند که ادعای طرفداری از حقوق بشر، از دموکراسی و از این‌گونه شعارهای زیبا و رنگین بر زبان دارند، اما در عمل از جنایتکاران حمایت می‌کنند. (۱۳۹۲/۰۵/۱۸)

اگر در داخل سرزمین‌های فلسطین اشغالی کوچک‌ترین آبی از آب تکان بخورد، فوراً رئیس

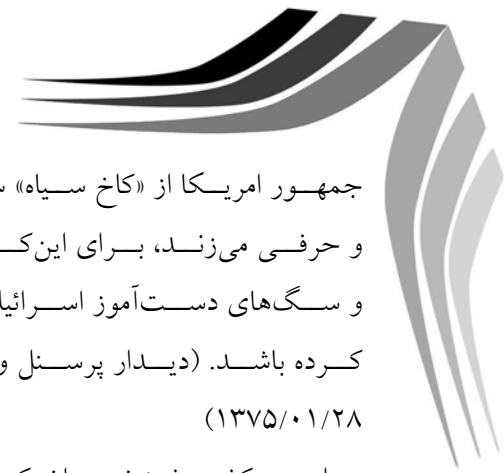
بدهد. باید حقوق انسان و حقی که خدای متعال برای آحاد انسان معین کرده است، نسبت به همه‌ی افراد و در همه‌ی موارد، کاملاً رعایت شود. (بیانات در دیدار مسئولان قضایی، ۱۳۷۱/۱۰/۲۳)

حقوق بشر در سایه‌ی اسلام و حکومت اسلامی تأمین می‌شود؛ اسلام است که می‌گوید: «ان الحکم الا لله امر الا تعبدوا الا اياه». این حکم، هر حاکمیت ظالمانه‌ای را نفی می‌کند. هیچ کس حق ندارد بر مردم حاکمیت داشته باشد؛ مگر آنکه دارای معیارهای پذیرفته شده باشد و مردم او را پذیرفته باشند. (بیانات در دیدگاه کارگزاران نظام، ۱۳۷۰/۱۱/۱۳)

هدف دشمنان جهانی با انقلاب ما این است که با اسلام مبارزه کنند؛ چون که اسلام را باعث کوتاه شدن دست غارتگران می‌دانند. با اسلام مخالفند و آن را ضد حقوق بشر معرفی می‌کنند. هدفشان این است که اسلام را از چشم‌ها بیندازند. این در حالی است که اسلام پرچمدار حقوق بشر است. (بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۷۱/۱۰/۱۹)

حقوق اقلیت‌ها

برابری انسان‌ها در پیشگاه قانون موضوعی است که مورد تأکید و پذیرش همه نظام‌های حقوقی قرار گرفته است. در عصر سازمان ملل متحد و پیدایش حقوق بین‌الملل، اصل برابری همراه با اصل عدم تبعیض، دو رکن اساسی مقررات بین‌المللی حقوق بشر بود و در روند تحول و توسعه مقررات بین‌المللی حقوق بشر مورد تأکید قرار گرفت. (مظفری، ۱۳۷۶: ۴)

در سال ۱۹۴۸ اعلامیه سازمان ملل تحت عنوان اعلامیه جهانی حقوق بشر به تصویب رسید. در این اعلامیه به برابری و آزادی تمامی افراد بشری و نفی تبعیض پرداخته شد. اما متأسفانه آنچه در عمل دیده می‌شود بر خلاف مقررات و تعهدات مندرج در اعلامیه‌ها و قوانین و مقررات است و به نقض حقوق اقلیت‌ها و تبعیض نژادی بخصوص در آمریکا پرداخته شده است. مقام معظم رهبری کشورهای غربی را ناقض حقوق اقلیت‌ها دانسته و در این خصوص بیان می‌نماید: زمانی که اقلیت مسلمان بسیاری از کشورهای اروپایی، مورد آزار، تبعیض و تحقیر کشورهای مدعی حقوق بشر قرار می‌گیرند؛ و حتی از تحریک انگیزه‌های قومی و مذهبی استفاده می‌نمایند، کمترین اشاره‌ای به حق تضییع شده‌ی این مظلومان نکرده، با سکوت و احیاناً عمل خود، به ستمی که بر مسلمین می‌رود، مهر تأیید می‌زنند. در برخی کشورهای آسیایی هم اقلیت‌های بزرگ مسلمان دچار همین سرنوشتند. (پیام فرمانده کل قوا به گردهمایی فرماندهان ارتش بیست میلیونی، ۱۳۶۸/۰۹/۰۲)

جمهور آمریکا از «کاخ سیاه» سر بیرون می‌آورد و حرفی می‌زند، برای این‌که با پیش کرده‌ها و سگ‌های دست‌آموز اسرائیلی خود، هماهنگی کرده باشد. (دیدار پرسنل و فرماندهان ارتش، ۱۳۷۵/۰۱/۲۸)

امروز کشته شدن جوان، کودک، پیرمرد و پیرزن فلسطینی و غیرمسلح فلسطینی یک کار روزمره شده؛ این چیز عجیبی است؛ این حادثه‌ای است که واقعاً تاریخی است؛ این در تاریخ خواهد ماند. (خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۸۳/۰۱/۱۵)

کیست که منظره حمل پُراحساس کودک یکی دو ساله‌ای را که کشته شده است، ببیند و بتواند راحت بخوابد؟ (در دیدار جمعی از کارگران و معلمان، ۱۳۸۱/۰۲/۱۱)

کیست که محاصره مردم را در خانه‌ها و کوچه‌ها و خیابان‌ها و شهرهایی که متعلق به آنهاست و زمینی که استخوان اجداد آنها قرن‌هاست در آن دفن است، ببیند و متأثر نشود؟ (در دیدار جمعی از کارگران و معلمان، ۱۳۸۱/۰۲/۱۱)

آلام مردم فلسطین، آلام و دردها و رنج‌های ماست. (در دیدار کارگزاران نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۷۹/۰۱/۰۷)

امروز فریاد ملت فلسطین بلند است که یا للمسلمین! جواب این فریاد، بر تک تک مسؤولان دولت‌های اسلامی واجب و لازم است؛ خدای متعال آنها را مؤاخذه خواهد کرد. (در دیدار کارگزاران نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۷۹/۰۱/۰۷)

این نمونه‌ها نشان می‌دهد که مقام معظم رهبری به طور قاطع و صریح آنچه در فلسطین اتفاق می‌افتد را نمونه بارز نقض حقوق بشر دانسته و مهم‌ترین عامل آن را آمریکا می‌داند.

مسئله حقوق زنان

مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، روش غرب را در مورد زنان نادرست، پست‌کننده و مبتنی بر حکومت جنگل، وحشی‌گری، شهوت‌رانی و تحقیرزن توصیف کردند و آن را نمونه‌ای از نقض حقوق بشر دانسته و فرمودند: روش اسلام و نظام جمهوری اسلامی ایران نسبت به زن محترمانه، تکریم‌آمیز، مصلحت‌اندیشانه، عاقلانه و به نفع بشریت است و آنچه که غربی‌ها در مورد زن اعمال می‌کنند ناقض حقوق انسانی زن است. غربی‌ها با هوجبگری و جنجال تلاش می‌کنند ما را از ادامه راه برحق خود باز دارند اما زنان مسلمان و با ایمان و انقلابی ایران با عمل به احکام اسلام و وظایف اسلامی خود بر دهان تبلیغاتی‌های استکبار خواهند کوبید. (دیدار زنان مسلمان و انقلابی، به مناسبت هفته بزرگداشت زن، ۱۳۷۲/۰۹/۱۷)

همچنین مقام معظم رهبری معتقدند: کتابی از «جیمی کارتر» رئیس جمهور پیشین آمریکا، منتشر شده به اسم «تقاضایی برای اقدام» که به موضوع نقض حقوق بشر و تجاوزات وحشتناک علیه زنان پرداخته. جیمی کارتر در این کتاب می‌گوید: هر ساله صدهزار دختر به عنوان برده در آمریکا فروخته می‌شود. جایی که صاحب یک روسپی‌خانه می‌تواند دختری را که معمولاً اهل آمریکای لاتین یا آفریقا است، با قیمتی برابر هزار دلار خریداری کند. وی همچنین به تجاوزات جنسی که در محوطه‌های کالج‌ها رخ می‌دهد اشاره دارد؛ به جایی که از هر بیست و پنج مورد تنها یک مورد گزارش می‌شود. کارتر همچنین عنوان می‌کند که تنها یک درصد از متجاوزان جنسی در ارتش محاکمه می‌شود. انسان گریه‌اش می‌گیرد! از این قبیل در روزنامه‌ها زیاد می‌بینید، بنده هم زیاد می‌بینم؛ من هیچ‌وقت

هم به این‌ها استناد نمی‌کنم، لکن خب این‌ها واقعی‌تری است. جیمی کارتر هم بالاخره یک شخصیت معروفی است و این هم کتاب او است. این چه وضعی است در دنیا؟ این چه جور تکریم زن است؟ (۱۳۹۳/۰۱/۳۰)

وی همچنین در جایی دیگر می‌فرماید: «ما معتقدیم زنان در هر جامعه سالم بشری قادرند و می‌باید فرصت پیدا کنند که در حد سهم خود، تلاش و مسابقه خویش را در پیشرفت‌های علمی و اجتماعی و سازندگی و اداره این جهان به عهده بگیرند. از این جهت، میان زن و مرد هیچ تفاوتی نیست». (حدیث ولایت، ج ۳، ص ۱۴۸-۱۴۹).

با توجه به آنچه بیان شد، می‌توان گفت رهبر معظم انقلاب برخورد غرب با زنان را ضد رفتار بشردوستانه و به نوعی نقض حقوق زنان دانسته و معتقدند ارزش و کرامت انسانی زن در کشورهای غربی و به خصوص آمریکا رعایت نمی‌شود.

پیشگام انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله جامع علوم انسانی

نتیجه گیری

حقوق بشر و حفظ و حراست از کرامت انسانی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های جوامع دیروز و امروز به شمار می‌رود و مطلوب و پسندیده است. در واقع وجود کشتارهای جمعی، تبعیضات نژادی، فقر، قاچاق انسان و... نشان‌دهنده آن است که جوامع انسانی همواره در معرض نقض اساسی حقوق بشر قرار دارند.

اگر می‌بینیم پس از گذشت نیم‌قرن از تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر نتایج به دست آمده توسط سازمان ملل متحد در اجرای مفاد اعلامیه جهانی حقوق بشر از سوی دولت‌ها و گروه‌های حاکم بر سرنوشت جوامع، ضعیف بوده است، باید ریشه‌های آن را در این جا جستجو کنیم که طراحان حقوق بشر اگر چه بر اساس کلیات تعالیم مشترک انبیا (که بر سراسر جهان سایه افکنده) و عقل جمعی از خردمندان مفاد خوبی را به تصویب رسانده‌اند، اما آن را بر بنیان‌های مرصوص توحید و اعتقاد به معاد و اخلاق کریمه استوار ننموده‌اند و تنها اراده ملت‌ها و حکومت‌ها را پشتوانه آن قرار داده‌اند، این جا است که مفاد این اعلامیه توسط خود حکومت‌ها و دولت‌های امضاکننده و گاه به وسیله ملت‌هایی که گرفتار تعصبات نژادی و قومی هستند نقض می‌شود که نمونه آن را در فلسطین اشغالی، جنوب لبنان، بوسنی و هرزگوین و کوزو و در یوگسلاوی سابق از سوی نژادپرستان اسرائیلی و صرب دیده‌ایم. همان‌گونه که رهبر معظم کشور معتقدند آمریکا خود بزرگترین ناقض حقوق بشر و مدعی دروغین دموکراسی و لیبرالیسم و حقوق بشر است و در اقصی نقاط جهان حقوق زنان و کودکان را لگدمال می‌کند؛ بنابراین هر زمانی منافع آمریکا ایجاب کند از حقوق بشر به عنوان ابزار و دستاویزی برای پیشبردن منفعت خود استفاده کرده و اقدامات غیر قانونی خود را پوششی قانونی می‌دهد.

منابع

- ۱- بیانات مقام معظم رهبری بین دانش آموزان، ۱۳۹۴/۰۲/۳۰.
- ۲- بیانات دیدگاه کارگزاران نظام، ۱۳۷۰/۱۱/۱۳.
- ۳- بیانات دیدار مسئولان قضایی، ۱۳۷۱/۱۰/۲۳.
- ۴- حدیث ولایت، ج ۳
- ۵- دیدار زنان مسلمان و انقلابی، به مناسبت هفته بزرگداشت زن، ۱۳۷۲/۰۹/۱۷.
- ۶- دیدار کارگزاران نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۷۹/۱۰/۰۷.
- ۷- در خطبه های نماز جمعه، ۱۳۸۳/۰۸/۱۵.
- ۸- دیدار پرسنل و فرماندهان ارتش، ۱۳۷۵/۰۱/۲۸.
- ۹- سخنرانی بین مسئولان نظام، ۱۳۹۳/۰۱/۳۰.
- ۱۰- مظفری، محمد، نبردباری فرسنگی، مؤسسه فرسنگی اندیشه معاصر: ۱۳۷۶.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی